

## Streszczenie pracy doktorskiej

**Autor:** Jadwiga Olbrot

**Tytuł rozprawy:** Wytwórczość ceramiki od XIII do początku XVI w. na terenie południowej Polski

**Promotor:** prof. dr hab. Jacek Poleski

**Promotor pomocniczy:** dr Przemysław Nocuń

**Data sporządzenia:** 10.07.2023 r.

W rozprawie doktorskiej tematem analizy jest wytwórczość ceramiki od XIII do początku XVI w. na terenie południowej Polski. Badania przede wszystkim dotyczą organizacji pracy rzemieślników wytwarzających rozmaite kategorie wyrobów z gliny. W ramach analizy scharakteryzowano przemiany zachodzące w zakresie rozwoju wytwórczości różnorodnych kategorii ceramiki.

Dysertacja została podzielona na dwie główne części. Jednym z celów pierwszego rozdziału była analiza różnorodności ceramiki produkowanej w warsztatach. Analizę podobieństw i różnic w wytwórczości poszczególnych kategorii wyrobów przeprowadzono w odniesieniu do: ceramiki naczyniowej, galanterii ceramicznej, cegieł, dachówek, ceramicznych posadzek, kafli, ceramicznych elementów instalacji (grzewczych, kanalizacyjnych, wodociągowych). Badania uwzględniały między innymi cechy technologiczne, techniczne i formalne. Studium oparto przede wszystkim na analizie zwartych i możliwie precyzyjnie, wąsko datowanych zespołów, a jedynie w niektórych przypadkach uzupełniono informacje o opracowania dotyczące zbiorów „masowych”, datowanych w stosunkowo szerokich ramach chronologicznych.

W drugiej części rozprawy doktorskiej podjęto próbę ustalenia czy i w jakim stopniu w poszczególnych ośrodkach reprezentowane są poszczególne grupy ceramiki. Analiza dotyczyła lokalizacji warsztatów oraz poszczególnych elementów ich zabudowy i wyposażenia technicznego (m. in. pieców), a także miejsc wydobycia i składowania gliny, jak i odpadów ceramicznych. Studium zagadnień pozwoliło na podjęcie próby rozpoznania procesu produkcji, w tym możliwości wytwórczości różnych kategorii ceramiki w ramach jednej pracowni. W celu uzupełnienia informacji poszerzono zakres badań i uwzględniono zarówno ślady późnośredniowiecznych warsztatów, identyfikowanych w ramach badań archeologicznych, jak

i wczesnośredniowieczne oraz nowożytne źródła archeologiczne, historyczne, i ikonograficzne. W analizie wykorzystano także źródła etnograficzne

W trakcie analizy ustalono, że niekiedy wytwórczość jednej pracowni rzemieślniczej obejmowała szeroki zakres kategorii wyrobów ceramicznych. Część pracowni wykonywała mniej zróżnicowane wyroby. W ramach rozprawy doktorskiej podjęto również próbę określenia postulatów badawczych i wyznaczenia obszarów szczególnie istotnych dla ewentualnych przyszłych studiów nad poruszonymi zagadnieniami.

Jadwiga Olbort

## Summary of the doctoral thesis

**Author:** Jadwiga Olbrot

**Title:** Production of ceramics from the 13th to the beginnings of the 16th century in Southern Poland

**Supervisor:** prof. dr hab. Jacek Poleski

**Assistant supervisor:** dr Przemysław Nocuń

**Date:** 10th July 2023

The doctoral thesis aimed to discuss production of ceramics from the 13th to the beginnings of the 16th century in Southern Poland. This research concerns the analysis of craftsmen's work and processes of making various types of clay products. Moreover, the thesis includes an analysis of the huge development of ceramic production and the growth of its diversity, as observed in the late medieval times.

The doctoral dissertation has been divided into two parts. One of the purposes of the research was to report on the study of ceramic artefacts and the diversity of ceramic products. The analysis includes categories such as pottery, ceramic accessories, bricks, tiles, roof tiles, stove tiles and ceramic elements of installation (heating, sewage, water supply system). The research was based on the observation of technological and technical marks, shapes and decoration of ceramics. Due to the large increase in archaeological excavations and a great number of artefacts, the study was based on limited groups of ceramics. The analysis includes mostly narrowly-defined examples, except in a few cases of well-recognized artefacts.

The second part of the research was based on the observation of the diversity of ceramic products at the sites. The analysis aimed to identify the location of workshops, buildings, wooden structures, kilns, clay deposits, loam pits and wasters. Based on the studies, several stages of ceramic production were partially reconstructed. In some cases, the diversity of clay products within one workshop was confirmed. The research includes not only archaeological data but also historical, ethnographical and iconographical sources. This dissertation concerns the analysis of late medieval times, as well as, the early medieval period and the modern era.

The relics' analysis of the workshop of potters, stove makers, brick makers and tilers shows that some of the workshops specialized in one type of product. Nonetheless, many of them were able to produce most of the ceramics types. As part of the doctoral dissertation, an

attempt was also made to define research postulates and to identify areas particularly important for possible future studies on the issues raised.

Jedynca Ollert